

29.10.2009

Soveltumattomuuteen ratkaisuja (SORA) –työryhmä
Opetusministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettujen lakien sekä ammattikorkeakoululain ja yliopistolain muuttamisesta

Viite: Soveltumattomuuteen ratkaisuja SORA –työryhmän lausuntopyyntö, 21.8.2009

Yksityisen Opetusalan Liitto kiittää Soveltumattomuuteen ratkaisuja (SORA) –työryhmää lausuntopyynnöstä.

Liitto viittaa 7.10.2008 antamaansa kirjalliseen näkemykseen, mutta haluaa korostaa asiassa edelleen seuraavia seikkoja pyydetysti jaoteltuina:

Yksityisen Opetusalan Liitto tukee työryhmän esittämiä peruslinjauksia opiskeluoikeuden peruuttamisesta, pysyvästä oppilaitoksesta erottamisesta sekä päihdetestien käyttöönotosta, joskin joitakin yksityiskohtia on syytä edelleen pohtia. Työryhmän linjauksilla saatetaan opetusalan lainsäädäntöä vastaamaan paremmin nykyisiin ääri-ilmiöihin ja samalla mahdollistetaan tilanteisiin puuttaminen jo silloin, kun ne tulevat ilmi.

1. Opiskeluoikeuden peruuttaminen alalle soveltumattomuuden johdosta

Liitto tukee esitettyä opiskeluoikeuden peruuttamisen mahdollisuutta esityksessä mainituilla aloilla. Koulutuksen järjestäjillä, korkeakouluilla ja yliopistoilla tulee olla käytössään nykyistä tehokkaammat opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvät keinot, kun kyse on alalle soveltumattomuudesta. Soveltumattomuuden syyt ja seuraukset tulee kuitenkin suhteuttaa koulutusalaan, tulevaan ammattiin ja tilanteeseen.

Jos uudistus koskee vain osaa koulutuksesta, on kuitenkin hyvin vaikea määrittää yksiselitteisesti sitä koskevat alat tai tutkinnot. Jos sellainen määrittely tehdään, tulee sen olla esimerkiksi asetustasolla niin selkeä ja yksityiskohtainen, että koulutuksen järjestäjä, korkeakoulu tai yliopisto ei joudu tulkinvaraisiin tilanteisiin siitä, voiko se edes soveltaa lain ko. kohtia.

Oppilaitoksilla on kokemusta siitä, että soveltumattomuustilanteiden ongelmallisimmat tapaukset tuntuvat hakeutuvan oppilaitoksesta toiseen. Siksi on perusteltua, esityksen mukaisesti, että opiskelijan tulee pyydettyäessä antaa tieto mahdollisesta aikaisemmasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja tiedon salaamisesta on seuraamuksia.

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijaksiottamisessa soveltuvuustestit (psykologiset testit ja muu siihen liittyvä soveltuvuusarviointi, lisäselvitysten mahdollisuus, jotta aiempi ongelma tai sairaus ei hoidettuna olisi este) tulisi olla säädetty pakolliseksi.

Se millä tavoin suorittaa tutkinnon (opetussuunnitelmaperusteinen tai näyttötutkinto) ei saa muodostua väyläksi, jossa asioihin ei voida puuttua niiden tullessa ilmi.

2. Pysyvä oppilaitoksesta erottaminen väärinkäytösten seurauksena

Koulutuksen järjestäjillä ja korkeakoululla tulee olla alasta riippumatta käytössään nykyistä tehokkaammat kurinpitoon liittyvät keinot, kuten mahdollisuus opiskelijan pysyvään erottamiseen oppilaitoksesta. Jo erottamisen mahdollisuus saattaa osaltaan ennaltaehkäistä ei toivottuja tilanteita.

3. Välttämättömien päihdetestien käyttöönnotto

Päihdetestien käyttäminen tarvittaessa yksittäistapauksissa tulee sallia vähintään esitetyissä tapauksissa. Esitys on kuitenkin liian rajallinen, jos halutaan ennaltaehkäistä havaittujen ongelmien siirtyminen opiskelun aikana työpaikoille. Jos kyse on päihdeongelmaisesta henkilöstä, on todennäköistä, että hän on päihtyneenä muulloinkin kuin kuvatonlaisessa harjoittelussa. Tällöin ongelmat saattavat turhaan siirtyä käytännön tehtäviin, jos ongelma on havaittu jo ennen sitä.

4. Edellä mainittuihin tilanteisiin liittyviä tiedonvaihtoa ja tietosuojaa koskevia kysymyksiä

Työryhmän esityksessä on ehdotettu sallittavaksi myös tiedon kulku koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välillä, mikä on keskeistä ja tarpeellista uudistuksen toimivuuden ja sen ennaltaehkäisevän tavoitteen kannalta.

5. Muita huomioita

Valtion rahoittamaa opetustoimen täydennyskoulutusta tulisi suunnata lakimuutoksista tiedottamiseen ja muutoksien läpiviemisen tukemiseen oppilaitoksissa.

Sen lisäksi opetusministeriön tulisi järjestää koulutuksen järjestäjille, korkeakouluille ja yliopistoille neuvontapalvelu. Keskitetyt tukipalvelut, joihin koulutuksen järjestäjäkenttä voi kääntyä, ovat perusteltuja, sillä yksittäinen rehtori ei välttämättä joudu uransa aikana kyseessä olevien ääritilanteiden eteen kuin korkeintaan hyvin harvoin. Tällöin niistä ei muodostu myöskään kokemusta, jolloin mahdollisuus neuvontapalveluun on tarpeen. Neuvontapalvelun tulee olla järjestetty keskitetysti, jotta olisi olemassa jokin taho, jolla on tilanteista kokonaiskuva ja sitä kautta muodostunutta käytännön tietoa.

Yksityisen Opetusalan Liitto ry

Minna-Marika Lindström
elinkeinopoliittinen asiantuntija